

Artur Czech

Politechnika Białostocka
Wydział Zarządzania
Katedra Informatyki Gospodarczej
a.czech@pb.edu.pl

POZIOM ŻYCIA MIEJSKICH GOSPODARSTW DOMOWYCH W POLSCE POZA KRAJOWYMI OŚRODKAMI ROZWOJU*

Streszczenie: Obszar Polski jest silnie zróżnicowany ze względu na dysproporcje rozwoju społeczno-gospodarczego. Taki stan rzeczy znajduje odzwierciedlenie w warunkach, poziomie i jakości życia mieszkańców. Ocena rozwoju przez pryzmat stanu i struktury konsumpcji na przykładzie województw z wyłączeniem miast-stolic wykazała, że jest ona znacznie zawyżona, ponieważ obiekty te odgrywają rolę tzw. biegunów wzrostu. Skłoniło to do przeprowadzenia bardziej wnikliwej analizy mającej na celu ocenę poziomu życia gospodarstw domowych w poszczególnych województwach zamieszkujących tereny miejskie z wyłączeniem miast postrzeganych jako stolice województw określanych również mianem krajowych ośrodków rozwoju.

Słowa kluczowe: konsumpcja, miernik syntetyczny, gospodarstwa domowe, województwo.

JEL Classification: C49, C81, D12, D63, E21, I39, O18, R29.

Wprowadzenie

Istotna rola konsumpcji wynika z faktu, iż jest ona postrzegana nie tylko jako proces zaspokajania różnego rodzaju potrzeb, ale również jako istotny czynnik stymulujący rozwój gospodarczy, współokreślający alokację kapitału oraz rozwój sektorów gospodarki i poszczególnych regionów kraju [Kusińska, 2011, s. 9]. Integracja Polski ze strukturami Unii Europejskiej stworzyła możliwość

* Badanie zostało zrealizowane w ramach pracy nr S/WZ/1/17 i sfinansowane ze środków na naukę MNiSW.

redukcji nierówności w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego m.in. w poziomie życia gospodarstw domowych.

Podstawowym miernikiem sytuacji poszczególnych gospodarstw domowych jest dochód rozporządzalny przypadający na członka gospodarstwa domowego, który stanowi podstawową determinantę konsumpcji [Dąbrowska, 2013, s. 47]. Jego wielkość uzależniona jest m.in. od klasy miejscowości. Generalnie najniższe dochody na osobę występują w wiejskich gospodarstwach domowych, natomiast wzrost klasy miejscowości zamieszkania powoduje ich powiększenie. Wynika to z faktu, iż miasta stanowią centra kapitału ludzkiego – ekonomicznego, technologicznego i kulturowego [Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych, 2013, s. 1-24]. Ponadto, gros najlepiej płatnych zawodów występuje w największych aglomeracjach miejskich [Kozera, Stanisławska i Wysocki, 2014, s. 91-101] przez co wpływają one na poziom zamożności poszczególnych regionów kraju [Madras i Mitura, 2014, s. 123-134]. Obszary te określane są mianem miast-stolic poszczególnych województw lub krajowych ośrodków rozwoju oraz stanowią tzw. bieguny wzrostu i obszary zawyżonej konsumpcji.

Może to powodować zniekształcenie oceny poziomu życia gospodarstw domowych nie tylko zamieszkujących obszary województw jako całość, ale również samych terenów miejskich na ich obszarze. Ponadto, analiza rozkładów samego dochodu nie dostarcza wyczerpujących informacji na temat sytuacji gospodarstw domowych [Zalega, 2012, s. 11-12].

W dotychczasowych badaniach prowadzonych w zakresie rozwoju regionalnego można zauważyć brak kompleksowego i pogłębionego spojrzenia na sytuację gospodarstw domowych zamieszkujących tereny miejskie pod względem stopnia zaspokojenia potrzeb w wyniku konsumpcji dóbr materialnych i usług.

Celem pracy jest próba oceny poziomu życia gospodarstw domowych w Polsce zamieszkujących tereny miejskie w poszczególnych województwach przy wyłączeniu miast-stolic.

1. Merytoryczne podstawy prowadzonych badań

Konsumpcja powinna być zawsze odnoszona do potrzeb. Wynika to z faktu, iż oba zjawiska są ze sobą ściśle powiązane. Ponadto, generują one szereg terminów pochodnych [Bywalec, 2017, s. 49-51]. W związku z tym, statystyczna ocena konsumpcji jako czynnika zaspokojenia potrzeb może odbywać się z wykorzystaniem dwóch podejść badawczych [Słaby, 2006b, s. 81].

Pierwsze określane mianem bezpośredniego odbywa się poprzez analizę poziomu oraz struktury spożycia dóbr materialnych i usług wyłącznie na podstawie danych pochodzących z badań budżetów domowych GUS. Ocena po-

szczególnych obiektów poddanych analizie określana jest odrębnie na podstawie poszczególnych cech diagnostycznych. Podejście takie w znacznym stopniu obciążone jest poprzez decyzje arbitralne badacza i powoduje szereg trudności w określaniu jednoznacznej oceny badanych obiektów.

Natomiast drugie określane mianem pośredniego lub wielowymiarowego oparte jest na procedurach porządkowania i klasyfikacji obiektów opisywanych przez wiele cech jednocześnie. Mieści w sobie takie kategorie badawcze, jak warunki życia, poziom i jakość życia oraz godność życia, które są związane ze zjawiskiem konsumpcji gospodarstw domowych. W literaturze przedmiotu istnieje wiele definicji poziomu życia [Luszniewicz, 1982, s. 11; Bywalec, 2010, s. 38-39]. Do celów prowadzonej analizy wykorzystano definicję, według której poziom życia określa stopień zaspokojenia potrzeb materialnych i kulturalnych przy istniejącej infrastrukturze umożliwiającej to zaspokojenie [Słaby, 1990, s. 25].

Dotychczasowe oceny konsumpcji w ujęciu pośrednim z wykorzystaniem kategorii badawczej w postaci poziomu życia były prowadzone według genewskiej metody dystansowej, miernika poziomu życia ELSI lub też taksonomicznej metody wzorca rozwoju [Słaby, 2007, s. 118].

Spśród zaprezentowanych podejść badawczych do problemu pomiaru poziomu życia największe możliwości stwarzają metody konstrukcji miernika taksonomicznego. W literaturze przedmiotu można wyróżnić dwa zasadnicze warianty jego budowy ze względu na rodzaj implementowanej miary statystycznej. Pierwszy jest doskonale znany i wykorzystuje klasyczne miary tendencji centralnej oraz zróżnicowania [Hellwig, 1968, s. 307-327]. Natomiast drugi wariant wykorzystuje pojęcie mediany oraz medianowego odchylenia bezwzględnego cechy [Lira, Wagner i Wysocki, 2002, s. 87-99]. W metodzie drugiej standaryzacja przeprowadzana jest zgodnie z następującym wzorem:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \theta_j}{1,4826 * mad(X_j)} \quad (1)$$

gdzie:

$mad(X_j)$ – medianowe odchylenie bezwzględne j-tej cechy diagnostycznej określone następująco:

$$mad(X_j) = \text{med}_{i=1,2,\dots,n} |x_{ij} - \theta_j| \quad (2)$$

θ_j – poszczególne elementy składowe wielowymiarowego wektora medianowego w postaci mediany brzegowej lub A. Webera.

Historia powstania i sposób konstrukcji wielowymiarowego wektora Webera została już zaprezentowana już w literaturze [Młodak, 2009, s. 3-21]. Należałoby zauważyć, iż istnieją również inne metody konstrukcji mediany wielowymiarowej, które pozwalają na uwzględnienie wzajemnych, bezpośrednio nieobserwowalnych związków z zbiorze cech diagnostycznych [Domański, Pruska i Wagner, 1998, s. 187-191].

Ponadto, metody konstrukcji miernika syntetycznego dopuszczają wykorzystanie innych przekształceń normalizacyjnych, które były już implementowane do różnego rodzaju badań, zarówno w ujęciu klasycznym [Dębowska i Jaročka, 2013, s. 181-188; Olszewska i Gudanowska, 2014, s. 91-100], jak i pozycyjnym z wykorzystaniem mediany Webera [Czech, 2014, s. 231-239; Czech, Lewczuk i Bołtromiuk, 2016, s. 75-85].

Konsytuacja samego miernika pozycyjnego odbywa się zgodnie z następującym wyrażeniem:

$$MP_i = 1 - \frac{d_i}{med(D) + 2,5mad(D)} \quad (3)$$

gdzie:

$med(D)$ – mediana wektora odległości,

$mad(D)$ – medianowe odchylenie bezwzględne wektora odległości,

2,5 – wartość progowa.

Wymienione metody wielowymiarowej analizy porównawczej były już wykorzystywane do badań poziomu życia zarówno w ujęciu statycznym i dynamicznym [Słaby i Czech, 2009, s. 631-645; 2011, s. 7-22]. Dalsze badania wykazały, iż ocena poziomu życia w poszczególnych województwach jest zawyżona poprzez gospodarstwa domowe zamieszkujące stolice poszczególnych województw [Czech i Słaby, 2016].

2. Dobór cech diagnostycznych do analizy i konstrukcja syntetycznego miernika poziomu życia

Podstawą budowy syntetycznego miernika poziomu życia jest poprawnie dobrany zbiór cech diagnostycznych. W tym celu wykorzystano dane pozyskane z badań budżetów gospodarstw domowych w 2014 r. Ich wartości generowane były z indywidualnych rozkładów cech w poszczególnych województwach, gdzie wybór miary położenia uzależniony był od wartości współczynników asymetrii [Słaby, 2006a, s. 36-39; Czech, 2012, s. 7-17].

Analizie poddano następujący zbiór cech diagnostycznych, którego wybrane miary opisowe zaprezentowano w tab. 1: X_1 – przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwie domowym (w zł), X_2 – udział wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe w ogólnej ich sumie (w %), X_3 – udział wydatków na alkohol, wyroby tytoniowe i narkotyki w ogólnej ich sumie (w %), X_4 – udział wydatków na odzież i obuwie w ogólnej ich sumie (w %), X_5 – udział wydatków na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii w ogólnej ich sumie (w %), X_6 – udział wydatków na wyposażenia mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego w ogólnej ich sumie (w %), X_7 – udział wydatków na zdrowie w ogólnej ich sumie (w %), X_8 – udział wydatków na transport w ogólnej ich sumie (w %), X_9 – udział wydatków na łączność w ogólnej ich sumie (w %), X_{10} – udział wydatków związanych ze spędzaniem czasu wolnego w ogólnej ich sumie (w %), X_{11} – udział wydatków na inne towary i usługi bez kieszonkowego w ogólnej ich sumie (w%), X_{12} – przeciętny próg miesięcznego dochodu netto uznawany za minimalnie wystarczający (w zł), X_{13} – przeciętne wydatki na osobę w gospodarstwie domowym (w zł).

Należałoby zauważyć, iż tabela zawiera dwa typy analizy. Pierwszy dotyczy obszarów miejskich z wyłączeniem miast-stolic w poszczególnych województwach. Prezentowane podejście porównano ze wszystkimi gospodarstwami domowymi zamieszkującymi poszczególne województwa.

Następnie cechy zostały poddane weryfikacji statystycznej ze względu na niską zmienność oraz związki korelacyjne. W tym celu zaimplementowano klasyczny współczynnik zmienności z wartością progową 10%. Jako narzędzie wspomagające wykorzystano jego wersję pozycyjną z medianą Webera z wartością progową na poziomie 5% [Młodak, 2006, s. 29; Słaby, 2006a, s. 124].

Natomiast weryfikację cech pod względem powielania informacji dokonano z użyciem metody odwróconej macierzy współczynników korelacji liniowej Pearsona [Malina i Zeliaś, 1997, s. 523-544; Panek i Zwierzchowski, 2013, s. 25]. Zauważono, iż w przypadku obu typów prowadzonej analizy wartości na głównej przekątnej odwróconych macierzy (tab. 1) były niższe od 10. W związku z tym nie wyeliminowano na tym etapie żadnej cechy diagnostycznej.

Zgromadzone dwa finalne zestawy cech diagnostycznych posłużyły do konstrukcji mierników syntetycznych w postaci klasycznej i pozycyjnej, których wartości wraz z przypisanymi rangami zaprezentowano w tab. 2. W tabeli umieszczono również przynależność poszczególnych województw do grup pod względem poziomu życia ich mieszkańców. Podziału na skupiska uzyskano z zastosowaniem metody trzech średnich w przypadku miernika klasycznego oraz metody trzech median w wariancie pozycyjnym. Graficzną prezentację grupowania województw dla dwóch typów prowadzonej analizy zaprezentowano na rys. 1-2.

Tabela 1. Wybrane miary opisowe zestawu potencjalnych cech diagnostycznych

Cecha	Średnia	Mediana brzegowa	Mediana Webera	Współczynnik asymetrii	Klasyczny współczynnik zmienności	Pozycyjny współczynnik zmienności	Diagonala macierzy odwróconej
miasta bez stolic województw							
X_1	1212,06	1239,96	1217,79	-1,344	6,64	3,73	-
X_2	28,66	28,61	28,69	0,811	5,23	3,71	-
X_3	0,91	0,84	0,87	0,270	30,55	18,62	1,45
X_4	4,95	4,89	5,00	0,275	11,07	10,40	3,38
X_5	22,05	21,95	21,99	0,494	7,37	5,06	-
X_6	2,49	2,47	2,51	0,090	5,72	4,10	-
X_7	3,21	3,12	3,26	1,171	18,79	14,86	3,91
X_8	4,84	4,77	4,96	-0,869	25,55	14,94	1,28
X_9	5,72	5,68	5,63	0,178	8,43	7,87	-
X_{10}	9,71	10,05	9,70	-1,031	9,68	5,75	-
X_{11}	4,15	4,18	4,17	0,805	17,07	11,26	-
X_{12}	2430,84	2429,14	2430,15	0,327	7,10	6,18	-
X_{13}	934,24	942,04	938,32	-0,003	7,28	5,25	1,43
całe województwa							
X_1	1160,62	1150,56	1157,76	0,333	9,75	5,54	-
X_2	29,55	29,52	29,35	0,467	5,91	4,70	-
X_3	0,96	0,96	0,98	-0,133	29,11	21,61	2,07
X_4	4,83	4,72	4,76	0,382	8,96	7,47	-
X_5	20,80	21,24	20,93	-0,345	8,82	4,39	-
X_6	2,48	2,46	2,44	0,105	5,44	4,59	-
X_7	3,04	2,97	2,98	0,421	14,41	12,68	1,80
X_8	6,01	5,92	6,11	-0,367	18,43	11,52	2,57
X_9	5,70	5,63	5,68	0,272	6,72	5,24	-
X_{10}	9,59	9,67	9,67	0,100	11,03	8,41	1,51
X_{11}	3,82	3,72	3,96	1,331	13,70	8,89	1,80
X_{12}	2540,89	2549,77	2536,11	1,020	8,81	3,99	-
X_{13}	896,58	881,92	895,09	0,577	9,91	7,31	-

Tabela 2. Wartości miernika syntetycznego, pozycje województw oraz przynależność do grup pod względem poziomu życia

Województwa	Miasta bez stolic województw						Całe województwa					
	miernik		ranga		grupa		miernik		ranga		grupa	
	MK	MP	MK	MP	MK	MP	MK	MP	MK	MP	MK	MP
<i>l</i>	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
dolnośląskie	0,32	0,34	10	10	III	III	0,39	0,37	7	7	II	II
kujawsko-pomorskie	0,22	0,24	12	12	III	III	0,25	0,25	11	11	III	III
lubelskie	0,51	0,52	5	5	II	II	0,46	0,48	5	4	I	I
lubuskie	0,28	0,27	11	11	III	III	0,30	0,30	10	10	III	III
łódzkie	0,65	0,66	1	1	I	I	0,57	0,58	1	1	I	I
małopolskie	0,39	0,44	8	7	II	II	0,46	0,45	4	6	I	II
mazowieckie	0,44	0,43	7	8	II	II	0,52	0,51	2	3	I	I
opolskie	0,53	0,55	4	4	I	I	0,51	0,53	3	2	I	I
podkarpackie	0,55	0,55	3	3	I	I	0,35	0,37	9	8	II	II
podlaskie	0,35	0,34	9	9	III	III	0,13	0,12	14	14	IV	IV
pomorskie	0,19	0,17	13	14	IV	IV	0,17	0,15	13	13	IV	IV

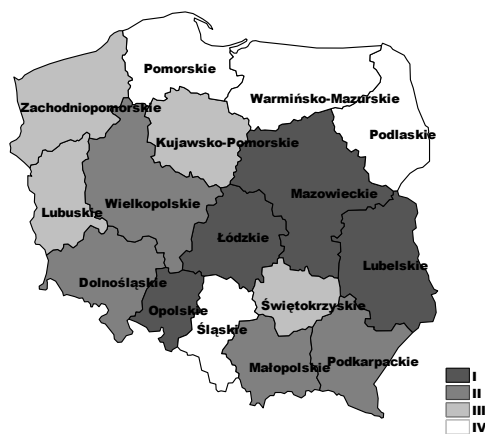
cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
śląskie	-0,03	-0,02	16	16	IV	IV	0,12	0,11	15	15	IV	IV
świętokrzyskie	0,57	0,58	2	2	I	I	0,35	0,34	8	9	II	III
warmińsko-mazurskie	0,17	0,10	14	15	IV	IV	-0,01	-0,03	16	16	IV	IV
wielkopolskie	0,46	0,49	6	6	II	II	0,45	0,47	6	5	I	II
zachodnio-pomorskie	0,17	0,19	15	13	IV	IV	0,20	0,19	12	12	III	III

Objaśnienia: MK – miernik klasyczny, MP – miernik pozycyjny.

Rys. 1. Poziom życia na obszarach miejskich z wyłączeniem miast-stolic – metoda klasyczna i pozycyjna

Rys. 2. Poziom życia w szesnastu województwach – metoda pozycyjna

Analiza poziomu życia gospodarstw domowych zamieszkujących tereny miejskie w poszczególnych województwach z wyłączeniem ich miast-stolic (krajowych ośrodków rozwoju) pozwala dostrzec szereg zmian w grupowaniu w porównaniu do wariantu obejmującego wszystkie gospodarstwa domowe (tab. 3).

Tabela 3. Zamiany grupowania terenów miejskich na skutek wyłączenia miast-stolic

Przynależność do grupy przed wyłączeniem miast-stolic i wsi	grupa	Zmiana grupy		
		spadek	bez zmian	wzrost
	I	lubelskie, <i>małopolskie (MK)</i> , mazowieckie, <i>wielkopolskie (MK)</i>	łódzkie, opolskie,	
	II	dolnośląskie	<i>małopolskie (MP)</i> , <i>wielkopolskie (MP)</i>	podkarpackie, <i>świętokrzyskie (MK)</i>
	III	zachodniopomorskie	kujawsko-pomorskie, lubuskie	<i>świętokrzyskie (MP)</i>
	IV		pomorskie, śląskie, warmińsko-mazurskie	podlaskie

Objaśnienia: MK – miernik klasyczny, MP – miernik pozycyjny.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza poziomu życia gospodarstw domowych zamieszkujących tereny miejskie z wyłączeniem miast-stolic przyniosła szereg spostrzeżeń. Można zauważyć, iż wartości cech w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta-stolice zniekształcają ocenę pozostałych terenów miejskich. Skonstruowane finalne zbiory cech diagnostycznych, pomimo jednakowej liczebności charakteryzowały się różnymi typami zmiennych. Cechy związane z wydatkami na alkohol, wyroby tytoniowe i narkotyki oraz ochronę zdrowia stanowiły podstawę konstrukcji mierników taksonomicznych w obu wariantach prowadzonej analizy.

W przypadku oceny poziomu życia gospodarstw domowych zamieszkujących tereny miejskie z wyłączeniem miast-stolic w poszczególnych województwach wybór metody konstrukcji miernika taksonomicznego nie wpływa na przyporządkowanie poszczególnych województw do konkretnych grup pod względem poziomu życia. Wykorzystanie metody pozycyjnej z medianą Webera powoduje przesunięcia w rankingach konstruowanych dla dwóch typów prowadzonej analizy.

Wyłączenie Warszawy z województwa mazowieckiego przesuwa jego obszar na odległą pozycję pod względem poziomu życia gospodarstw domowych zamieszkujących pozostałe tereny miejskie w przypadku obu mierników.

Uwzględnienie związków bezpośrednio nieobserwowalnych powoduje zmiany w rankingach gospodarstw domowych w obu rodzajach prowadzonej analizy.

Nakreślony schemat postępowanie był próbą poddania weryfikacji metod badawczych do oceny poziomu życia gospodarstw domowych zamieszkujących tereny miejskie w poszczególnych województwach. Uzyskane wyniki badań mogą się przyczynić do poprawy jakości dokonywanych ocen, co zapewne pozwoliłoby na stosowanie bardziej efektywnej polityki społecznej.

Literatura

- Bywalec Cz. (2010), *Konsumpcja a rozwój gospodarczy i społeczny*, C.H. Beck, Warszawa.
- Bywalec Cz. (2017), *Gospodarstwo domowe, ekonomika, finanse, konsumpcja*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Kraków.
- Czech A. (2012), *Metodologiczne aspekty badań konsumpcji w ujęciu bezpośrednim*, „*Ekonomia i Zarządzanie*”, t. 4, nr 4, s. 7-17.
- Czech A. (2014), *Application of Chosen Normalization Methods in the Process of Construction of Synthetic Measure in Indirect Consumption Research*, „*Folia Oeconomica*”, No. 3(302), s. 231-239.
- Czech A., Lewczuk J., Bołtromiuk A. (2016), *Multidimensional Assessment of the European Union Transport Development in the Light of Implemented Normalization Methods*, „*Economics and Management*”, Vol. 8, Iss. 4, s. 75-85.
- Czech A., Słaby T. (2016), *Spójność przestrzenna polskich gospodarstw domowych – mean-dry taksonomicznej analizy*, referat wygłoszony na Międzynarodowej Konferencji „*Jakość życia i spójność przestrzenna. Interakcje rozwoju i dobrostanu w kontekście lokalnym*”, Główny Urząd Statystyczny i Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa.
- Dąbrowska A. (2013), *Sytuacja finansowa polskich gospodarstw domowych* [w:] A. Dąbrowska, M. Janoś-Kresło, T. Słaby, J. Witek, *Niedobory konsumpcji w polskich gospodarstwach domowych*, SGH, Warszawa, s. 47-82.
- Dębowska K., Jarocka M. (2013), *The Impact of the Method of the Data Normalization on the Results*, „*Folia Oeconomica*”, No. 286, s. 181-188.
- Domański Cz., Pruska K., Wagner W. (1998), *Wnioskowanie statystyczne przy nieklasycznych założeniach*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Hellwig Z. (1968), *Zastosowanie metody taksonomicznej do typologicznego podziału krajów ze względu na poziom ich rozwoju oraz zasoby i strukturę wykwalifikowanych kadr*, „*Przegląd Statystyczny*”, nr 4, s. 307-327.
- Kozera A., Stanisławska J., Wysocki F. (2014), *Sytuacja finansowa gospodarstw domowych zamieszkujących obszary wiejskie w Polsce po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej*, „*Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich*”, t. 101, z. 2, s. 91-101.

- Kusińska A. (2011), *Konsumpcja a rozwój społeczno-gospodarczy regionów w Polsce*, PWE, Warszawa.
- Lira J., Wagner W., Wysocki F. (2002), *Mediana w zagadnieniach porządkowania obiektów wielocechowych* [w:] W.J. Paradysz (red.), *Statystyka regionalna w służbie samorządu lokalnego i biznesu*, Internetowa Oficyna Wydawnicza Centrum Statystyki Regionalnej – Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań.
- Luszniewicz A. (1982), *Statystyka społeczna*, PWE, Warszawa.
- Madras T., Mitura M. (2014), *Dochody własne miast wojewódzkich w analizie ich kondycji finansowej*, „*Ekonomia i Zarządzanie*”, t. 6, nr 4, s. 123-134.
- Malina A., Zeliaś A. (1997), *On Building Taksonometric Measure of Living Conditions*, “*Statistics in Transitions*”, No. 3(3), s. 523-544.
- Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych (2013), *Wpływ potencjału demograficznego i gospodarczego miast wojewódzkich na kondycję województw*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- Młodak A. (2006), *Analiza taksonomiczna w statystyce regionalnej*, Difin, Warszawa.
- Młodak A. (2009), *Historia problemu Webera*, „*Matematyka Stosowana*”, nr 10(51), s. 3-21.
- Olszewska A.M., Gudanowska A.E. (2014), *Wykorzystanie wybranych metod porządkowania obiektów do klasyfikacji województw pod kątem ich potencjału innowacyjnego*, „*Metody Ilościowe w Badaniach Ekonomicznych*”, t. 15, nr 4, s. 91-100.
- Panek T., Zwierzchowski J. (2013), *Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej. Teoria i zastosowania*, SGH, Warszawa.
- Słaby T. (1990), *Poziom życia, jakość życia*, „*Wiadomości Statystyczne*”, nr 6, s. 8-10.
- Słaby T. (2006a), *Konsumpcja, eseje statystyczne*, Difin, Warszawa.
- Słaby T. (2006b), *Statystyczny pomiar konsumpcji* [w:] M. Janoś-Kresło, B. Mróz (red.), *Konsumenci i konsumpcja we współczesnej gospodarce*, SGH, Warszawa.
- Słaby T. (2007), *Poziom życia, jakość życia* [w:] T. Panek (red.), *Statystyka społeczna*, PWE, Warszawa.
- Słaby T., Czech A. (2009), *Ocena syntetyczna konsumpcji – ujęcie pozycyjne*, „*Modelowanie i Prognozowanie Gospodarki Narodowej. Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego*”, nr 4/2, s. 631-645.
- Słaby T., Czech A. (2011), *Zróżnicowanie regionalne konsumpcji w ujęciu pośrednim – ujęcie statyczne i przestrzenno-czasowe*, „*Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów SGH*”, nr 111, s. 112-119.
- Zalega T. (2012), *Konsumpcja w wielkomiejskich gospodarstwach domowych w Polsce w okresie kryzysu finansowo-ekonomicznego*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

**THE LIVING STANDARDS OF URBAN HOUSEHOLDS OUTSIDE
THE NATIONAL DEVELOPMENT CENTERS IN POLAND**

Summary: The area of Poland is strongly diversified due to differentiation of socio-economic development. It reflects in living conditions, living standard and quality of life. The assessment of the development in the context of state and structure of consumption in particular voivodeships which are excluded of capital cities proved that this phenomena is highly overstated. This situation is caused by the fact that these objects play a role of so called growth poles. It leads to more insightful analysis which aims into the assessment of living standard of urban households without capital cities of particular voivodeships in other words national development centers.

Keywords: consumption, synthetic measure, households, voivodeships.